

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

12 червня 2019 року

м. Суми

№ _____

**Селищному голові смт. Липова Долина
Нишеті С.М.**

**42500, Сумська обл., смт. Липова
Долина, вул. Роменська, 10**

**Про припинення дій, що містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції**

У ході виконання Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – *Тервідділення*) доручення Голови Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/236 щодо здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які діють на ринках послуг у сфері поводження з побутовими відходами, *Тервідділенням* встановлено наступне.

Згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Липоводолинська селищна рада (42500, Сумська обл., Липоводолинський р-н., смт. Липова Долина, вул. Роменська, 10, ідентифікаційний код юридичної особи – 04390972) є органом місцевого самоврядування.

Липоводолинська селищна рада представляє територіальну громаду смт. Липова Долина та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законами.

Відносини у сфері послуг з поводження з побутовими відходами регулюються Законом України «Про відходи», Законом України «Про житлово-комунальні послуги», Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070) (далі – *Правила надання послуг*), Порядком проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 (далі – *Порядок проведення конкурсу*), іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875-IV, який був чинний до 01.05.2019, вивезення побутових відходів є комунальними послугами. Згідно із статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII, який набув чинності з 01.05.2019, послуги з поводження з побутовими відходами є комунальними послугами.

Пунктом 55 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішується, зокрема, питання визначення на конкурсних засадах юридичних осіб, які здійснюють у межах певної території збирання та перевезення побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами.

Аналогічне положення містила норма частини третьої статті 35-1 Закону України «Про відходи», якою передбачено, що збирання та вивезення побутових відходів у межах певної території здійснюються юридичною особою, яка уповноважена на це органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, спеціально обладнаними для цього транспортними засобами. Надалі Законом України «Про житлово-комунальні послуги» 2189-VIII з 09.11.2017 частину третю статті 35-1 Закону України «Про відходи» було замінено новою частиною, відповідно до якої виконавця послуг з вивезення побутових відходів визначає орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Нормою Закону України «Про відходи» (пункт «е» статті 16) передбачено право підприємств, установ та організацій усіх форм власності на участь у конкурсах на набуття права виконання послуг у сфері поводження з побутовими відходами на певній території (до якої належить збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення), утилізація, видалення, знешкодження і захоронення відходів).

Відповідно до пункту 4 *Порядку проведення конкурсу* підготовка та проведення конкурсу забезпечується виконавчим органом сільської, селищної, міської ради або місцевою державною адміністрацією у разі делегування їй повноважень відповідними радами у порядку, встановленому законом. Надалі постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 318 до пункту 4 *Порядку проведення конкурсу* було внесено зміни, згідно із якими підготовка та проведення конкурсу забезпечується виконавчим органом сільської, селищної, міської ради або місцевою держадміністрацією у разі делегування їй повноважень відповідними радами у порядку, встановленому законом, виконавчим органом місцевого самоврядування суб'єкта співробітництва у формах, передбачених Законом України «Про співробітництво територіальних громад».

Порядок проведення конкурсу визначає процедуру підготовки та проведення конкурсу з визначення виконавця послуг з вивезення побутових відходів на певній території населеного пункту, у якій, згідно з *Порядком проведення конкурсу*, умовно можна виділити декілька етапів:

- прийняття рішення про проведення конкурсу та створення конкурсної комісії;
- підготовка конкурсної документації;
- опублікування в офіційних друкованих засобах масової інформації оголошення про проведення конкурсу;
- розгляд поданих конкурсних пропозицій та їх оцінка;
- визначення переможця конкурсу;
- введення в дію відповідним актом рішення конкурсної комісії щодо визначення переможця конкурсу;
- укладення з переможцем конкурсу договору на надання послуг з вивезення побутових відходів.

Порядок проведення конкурсу також встановлює певні строки організації та проведення конкурсу з визначення виконавця послуг з вивезення побутових відходів.

Так, згідно з пунктом 30 *Порядку проведення конкурсу* організатор конкурсу протягом не більш як п'яти робочих днів з дня проведення конкурсу вводить у дію

відповідним актом рішення конкурсної комісії щодо визначення переможця конкурсу на певній території населеного пункту, межі якої були визначені умовами конкурсу, та зазначає строк, протягом якого виконавець має право надавати такі послуги, але не менш як п'ять років.

У разі, коли в конкурсі взяв участь тільки один учасник і його пропозицію не було відхилено, строк, на який він визначається виконавцем послуг з вивезення побутових відходів на певній території населеного пункту, повинен становити дванадцять місяців, після чого організовується і проводиться новий конкурс.

Пунктом 31 *Порядку проведення конкурсу* передбачено, що з переможцем конкурсу протягом десяти календарних днів після прийняття конкурсною комісією рішення укладається договір на надання послуг з вивезення побутових відходів на певній території населеного пункту.

За інформацією Липоводолинської селищної ради (лист від 16.04.2019 № 357), наданою на вимогу голови *Тервідділення* (лист від 08.04.2019 № 02-10/719), послуги з вивезення побутових відходів на території Липоводолинської селищної ради надає комунальне підприємство госпрозрахункове відокремлене підприємство «Комунапослуга» (42500, Сумська обл., Липоводолинський р-н., смт. Липова Долина, вул. Полтавська, 18, ідентифікаційний код юридичної особи – 34072193, далі – *КП ГВП «Комунапослуга»*), яке було визначене виконавцем вищезазначених послуг на підставі рішення виконавчого комітету Липоводолинської селищної ради від 28.05.2014 № 61 «Про затвердження протоколу конкурсної комісії з проведення конкурсу щодо надання послуг з вивезення побутових відходів» (далі – *Рішення від 28.05.2014 № 61*). При цьому, згідно з протоколом засідання конкурсної комісії з проведення конкурсу щодо надання послуг з вивезення побутових відходів від 06.05.2014 № 1 (далі – *Протокол*), в конкурсі взяв участь тільки один учасник, пропозицію якого не було відхилено – *КП ГВП «Комунапослуга»*.

Слід зазначити, що ні в *Рішенні від 28.05.2014 № 61*, ні в *Протоколі* не було зазначено строк, протягом якого виконавець має право надавати такі послуги.

Разом з тим, згідно з пунктом 6 договору на надання послуги з вивезення побутових відходів в смт. Липова Долина від 03.06.2014, укладеного Липоводолинською селищною радою з *КП ГВП «Комунапослуга»*, зазначений договір укладений на п'ять років (з 03.06.2014 по 02.06.2019).

Отже, Липоводолинська селищна рада не вирішила питання щодо організації і проведення нового конкурсу через дванадцять місяців після визначення *КП ГВП «Комунапослуга»* виконавцем послуг з вивезення побутових відходів на території смт. Липова Долина, чим порушила вимоги пункту 30 *Порядку проведення конкурсу* та позбавила себе можливості вибору найкращої із пропозицій, які могли б бути запропоновані для участі у конкурсі суб'єктами господарювання, які можуть забезпечити надання таких послуг, та порушила право таких суб'єктів брати участь у конкурсі.

Відповідно до розділу 9 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:

- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
- які виготовляють товари, що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
- нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

В даному випадку, суб'єкти господарювання – виконавці послуг з вивезення побутових відходів з близько розташованих населених пунктів до смт. Липова Долина можуть бути один для одного потенційними конкурентами.

За наявною у Тервідділенні інформацією, у близько розташованих населених пунктах до смт. Липова Долина є суб'єкти господарювання, які у 2015-2018 роках та протягом січня-травня 2019 року здійснюють діяльність із надання послуг із вивезення побутових відходів, мають відповідну матеріально-технічну базу, приймали участь у конкурсах на надання вказаних послуг, зокрема, комунальне підприємство «Комбінат благоустрою виконавчого комітету Лебединської міської ради» (м. Лебедин) (далі – *КП «Комбінат благоустрою»*) та комунальне підприємство «Комбінат комунальних підприємств» Роменської міської ради (м. Ромни) (далі – *КП «Комбінат комунальних підприємств»*).

У ході дослідження Тервідділенням отримано наступну інформацію щодо діючих тарифів на послуги з вивезення побутових відходів *КП ГВП «Комунпослуга»* та вищевказаних суб'єктів господарювання, які можуть бути потенційними конкурентами:

- *КП ГВП «Комунпослуга»* (рішення виконавчого комітету Липоводолинської селищної ради від 28.11.2019 № 119 «Про затвердження тарифів з надання окремих послуг комунальним підприємством ГВП «Комунпослуга»).

Тарифи на вивезення твердих побутових відходів для:

населення - 153,20 грн/м. куб. (з ПДВ);

бюджетні організації – 160,50 грн/м. куб. (з ПДВ);

господарські організації – 175,10 грн/м. куб. (з ПДВ).

Тарифи на вивезення рідких побутових відходів для:

населення - 109,20 грн/м. куб. (з ПДВ);

бюджетні організації – 114,50 грн/м. куб. (з ПДВ);

господарські організації – 124,89 грн/м. куб. (з ПДВ).

- *КП «Комбінат благоустрою»* (рішення виконавчого комітету Лебединської міської ради від 22.07.2015 № 140 «Про затвердження тарифів на комунальні послуги КП «Комбінат благоустрою»).

Тарифи на вивезення твердих побутових відходів сміттєвозом ГАЗ-53 для:

населення багатоповерхових будинків – 50,15 грн/м. куб. (з ПДВ);

бюджетних, госпрозрахункових організацій та приватних структур – 52,12 грн/м. куб. (з ПДВ).

Тарифи на вивезення твердих побутових відходів трактором для:

населення з будинків приватного сектору – 54,54 грн/м. куб. (з ПДВ);

інших організацій та приватних структур – 54,54 грн/м. куб. (з ПДВ).

- *КП «Комбінат комунальних підприємств»* (рішення виконавчого комітету Роменської міської ради від 19.09.2018 № 106 «Про встановлення тарифів на послуги з вивезення, розміщення та захоронення твердих побутових відходів, які надає комунальне підприємство «Комбінат комунальних підприємств» РМР» та від 19.09.2018 № 107 «Про встановлення тарифів на послуги з вивезення рідких побутових відходів, які надає комунальне підприємство «Комбінат комунальних підприємств» РМР»).

Тарифи на вивезення твердих побутових відходів для:

населення - 113,56 грн/м. куб. (з ПДВ);

бюджетних організацій – 116,66 грн/м. куб. (з ПДВ);

інших категорій споживачів – 121,82 грн/м. куб. (з ПДВ).

Тарифи на вивезення рідких побутових відходів для:

населення - 33,80 грн/м. куб. (з ПДВ);

бюджетних організацій – 34,72 грн/м. куб. (з ПДВ);

інших категорій споживачів – 36,25 грн/м. куб. (з ПДВ).

Отже, вищенаведена інформація свідчить, що суб'єкти господарювання – потенційні конкуренти, які здійснюють діяльність із надання послуг із вивезення побутових відходів у близько розташованих населених пунктах до смт. Липова Долина, застосовують різні тарифи на послуги з вивезення побутових відходів, і при бажанні вони могли б взяти участь у конкурсі з визначення виконавця послуг з вивезення побутових відходів на території смт. Липова Долина.

Вищезазначені дії Липоводолинської селищної ради можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку послуг з вивезення побутових відходів на території смт. Липова Долина з огляду на таке.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Згідно з пунктом 4 *Правил надання послуг*, виконавець послуг з вивезення побутових відходів визначається на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Конкурс, за своїм змістом, це здійснення конкурентного відбору учасників з метою визначення переможця у певній сфері діяльності, зокрема, в даному випадку, виконання послуг з вивезення побутових відходів.

Оскільки укладення Липоводолинською селищною радою договору на надання послуг з вивезення побутових відходів на території Липоводолинської селищної ради з *КП ГВП «Комунпослуга»*, яке одне приймало участь у конкурсі на надання вказаних послуг, терміном більше ніж 12 місяців, що не відповідає вимогам законодавства, не дозволило провести виконавчому органу Липоводолинської селищної ради новий конкурс у визначений законодавством строк, це могло обмежити право інших учасників ринку вказаних послуг (потенційних конкурентів, якими є суб'єкти господарювання установчими документами яких передбачено провадження діяльності у сфері поводження з побутовими відходами, які мають відповідну матеріально-технічну базу, та які бажають працювати на вказаному ринку послуг) на участь у змаганні за отримання права здійснювати господарську діяльність із надання вказаних послуг на території Липоводолинської селищної ради, та відповідно, доступу на вказаний ринок послуг на конкурентних засадах.

В свою чергу, надання права здійснювати вивезення побутових відходів терміном більше, ніж встановлено законодавством для суб'єкта господарювання, який один приймав участь у конкурсі на надання послуг з вивезення побутових відходів, та без участі у новому конкурсі звільняє *КП ГВП «Комунпослуга»* від потреби пропонувати для здобуття права на надання такої послуги, кращі умови її надання, тобто використовувати власні досягнення для отримання переваг порівняно з іншими суб'єктами господарювання. Зокрема, споживачі можуть бути позбавлені права отримувати послуги з вивезення побутових відходів відповідної якості та кількості за більш низькими цінами, які могли запропонувати потенційні учасники вказаного ринку послуг, які могли б взяти участь у конкурсі.

Внаслідок таких дій Липоводолинської селищної ради *КП ГВП «Комунпослуга»* отримало переваги під час господарської діяльності у вигляді права надавати послуги з вивезення побутових відходів не завдяки власним досягненням, здобутим у результаті участі у новому конкурсі, внаслідок чого було б забезпечено змагання з іншими суб'єктами господарювання – конкурентам, що є однією із умов економічної конкуренції, а за рахунок зовнішніх чинників, якими в цьому випадку є вплив органів місцевого самоврядування, наділених владними повноваженнями.

Враховуючи, що змагання між суб'єктами господарювання є головною ознакою конкуренції, то дії Липоводолинської селищної ради щодо укладення договору на надання послуги з вивезення побутових відходів в смт. Липова Долина з *КП ГВП «Комунпослуга»*, яке одне приймало участь у конкурсі на надання вказаних послуг, терміном більше, ніж 12 місяців, що не відповідає вимогам законодавства, не сприяли проведенню нового конкурсу у визначений законодавством строк, та, як наслідок, обмежили доступ до такого змагання всіх потенційних учасників вказаного ринку послуг, що може призвести до обмеження конкуренції.

Положеннями частин першої та другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму в господарській діяльності, здійснення заходів щодо демонополізації економіки, фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та іншої підтримки суб'єктів господарювання, які сприяють розвитку конкуренції, здійснюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю. Суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Відповідно до частини третьої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є, зокрема, антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

Таким чином, бездіяльність Липоводолинської селищної ради, яка полягає у невжитті заходів щодо вирішення питання визначення на конкурсних засадах виконавця послуг з вивезення побутових відходів на території смт. Липова Долина, має ознаки порушення, передбаченого пунктом 3 статті 50 та частиною 1 статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органів місцевого самоврядування, які призвели до недопущення конкуренції на ринку послуг з вивезення побутових відходів на території смт. Липова Долина.

На підставі наведеного, керуючись статтями 12, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає Липоводолинській селищній раді такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

У місячний строк з дня отримання цих рекомендацій припинити бездіяльність, яка містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом прийняття рішення про проведення конкурсу по визначенню виконавця послуг з вивезення побутових відходів у смт. Липова Долина.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Про результати виконання цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у п'ятиденний строк з дня їх виконання.

Разом із тим, доводимо до Вашого відома, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, провадження у справі не розпочинається.

Голова колегії

Є.М. Касьян

Члени колегії

В.М. Коваленко

О.П. Нагорний